

REVITALIZACIJA RIBARSKOG OSTRVA U NOVOM SADU

REVITALIZATION OF RIBARSKO OSTRVO IN NOVI SAD

Uroš Dobrić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – ARHITEKTURA

Kratak sadržaj – Priobalje Dunava u Novom Sadu jedna je od najznačajnijih lokacija u gradu za sve stanovnike grada i jedno od najatraktivnijih lokacija kako za turizam, tako i za sve vrste odmora u prirodi. Cilj ovog rada jeste da ukaže na značaj i potencijal Ribarskog ostrva, jedna od malobrojnih prirodnih oaza na novosadskom priobalju, i proba da prikaže rešenje za sve veći broj problema u tom delu grada, koji prema svim aktuelnim planovima, od generalnog urbanističkog plana Novog Sada do plana detaljne regulacije služi kao prostor za turističko-sportske i rekreativne sadržaje. Ovaj rad takođe preispituje ulogu svih pojedinačnih urbanističkih elemenata koji čine ovo područje i pokušava u skladu sa željama građana Novog Sada da odgovori na njihove potrebe i organizuje prostor tako da na što je moguće bolji način očuva prirodna bogatstva, a da sa druge strane doprinese većem kvalitetu života u gradu.

Ključne reči: Ribarsko ostrvo, Dunav, Novi Sad

Abstract – Novi Sad's shoreline is one of the most important places in the city for all its citizens and one of the most attractive parts for both tourism as well as for all the activities in the natural environment. The goal of this paper is to point out the value and the potential of Ribarac, one of the last remaining natural resorts on the shores of Novi Sad, and try to give the solution to number of problems in this part of the city. Ribarac is meant to be one of the main recreational areas in the city and recognized as such in all of the city codes. This paper will also try to analyze all of the factors that affect the urban development of the city and add value to the quality of life in the city of Novi Sad through development of Ribarac and its preservation.

Keywords: Ribarsko ostrvo, Danube, Novi Sad

1. UVOD

Dunav i priobalje u Evropi, čine osovinu razvoja i otvaraju mogućnost širokog spektra povezivanja podunavskih zemalja, što je oduvek imalo presudan uticaj na razvoj Novog Sada [1]. Usled povećanog zagađenja voda i vazduha u gradovima, kao i usled povećanja svesti stanovnika o tim problemima, sve veći broj ljudi okreće se ekološkom aktivizmu, to je slučaj i kod Ribarskog ostrva. Građevinska industrija u gradu intenzivirala se prethodnih godina značajno gde je u fokusu gradnja

stambenih zgrada dok se manje računa vodi o izgradnji zelenih i drugih rekreativnih površina. Ovo zajedno sa sve gušćim saobraćajem dovodi do značajnog zagađenja koje je potrebno rešiti smanjenjem saobraćajnih površina i povećanjem zelenih.

Upravo Ribarsko ostrvo idealan je kandidat za celinu na kojoj bi se tako nešto moglo realizovati, obzirom da zbog svoje povoljne pozicije uz reku i u blizini glavne gradske plaže i šetališta, kao i činjenice da je ovaj prostor decenijama unazad definisan za sportsko-rekreativne i turističke sadržaje.

Rad je formiran u tri celine:

- Analiza i kritički osvrt na plan detaljne regulacije
- Urbanistički projekat
- Arhitektonski projekat

Na ovaj način obrađeni su svi elementi plana detaljne regulacije koji je krajnji rezultat. Analizom postojećeg stanja sagledani su realni problemi i određeni za dalju razradu dok je analiza aktuelnog plana detaljne regulacije korisna za sagledanje prethodnih planova vezanih za ovu celinu.

Činjenica da se najveći deo sadržaja plana detaljne regulacije nije realizovalo prethodnih godina od kada je na snazi dobar je način da se potreba tih sadržaja preispita i novim izmenama odgovori na te potrebe.

2. ANALIZA PLANA DETALJNE REGULACIJE „RIBARSKO OSTRVO-ŠODROŠ“

2.1 Uloga prostorne organizacije

Prostorna organizacija Ribarskog ostrva od ključnog je značaja za njegov dalji razvoj kao i potreba da se prethodni plan detaljne regulacije analizira, valorizuje i izmeni u skladu sa novonastalim potrebama grada i njegovog stanovništva.

Prema studiji zelenih i rekreativnih površina koje je za potrebe revizije generalnog plana Novog Sada izradio Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu. “ Ribarsko ostrvo čini prirodnu okosnicu vegetacije u gradu i nosi status parka-šume koje ima višestruki značaj za celokupnu situaciju sa zelenilom u gradu“ [2].

2.2. Opšta pravila uređenja

Ribarsko ostrvo zauzima područje definisano Generalnim planom Novog Sada do 2021. godine („Službeni list Grada Novog Sada, broj 24/2000, 18/2001 i 12/2003“) i namenjeno je turističko-sportsko-rekreativnim površinama.

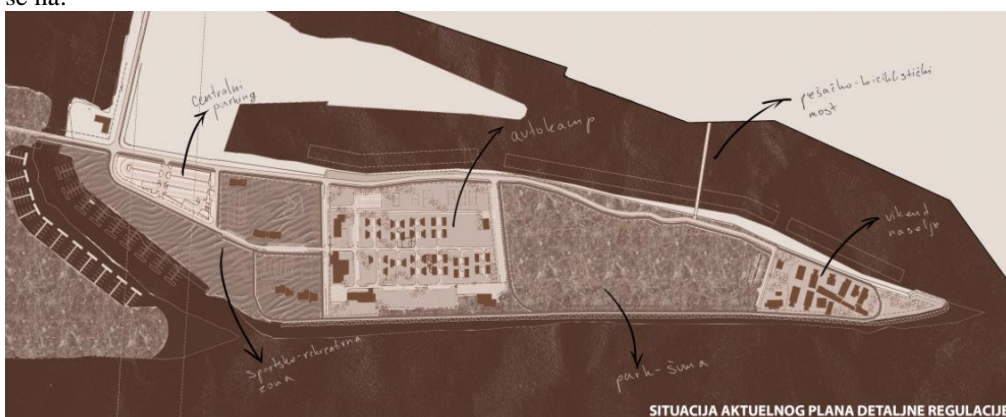
NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Jelena Atanacković Jeličić, red. prof.

Ukupna površina u granici plana iznosi 44,80 ha, dok samo Ribarsko ostrvo obuhvata površinu od 24,00 ha [3]. Ovaj plan predvideo je uređenje Ribarskog ostrva na takav način da se postojeće neizgrađene površine urede kroz različite vidove uređenja uz minimalnu izgradnju objekata dok je očuvanje prirode navedeno kao cilj celokupnog projekta.

2.3. Pravila uređenja i građenja u okviru planiranih celina

Celokupan prostor obuhvata prema aktuelnom planu detaljne regulacije podeljen je u četiri celine i prema nameni dele se na:

Slika 1. Situacija aktuelnog plana detaljne regulacije

3. PREDLOG IZMENA

Cilj ovog rada jeste upravo da predloži izmene urbanističkog plana, da ih razradi kroz arhitekturu i time pruži kvalitetnije rešenje za dalje projektovanje i razvoj Ribarskog ostrva. Predlozi izmena aktuelnog plana biće strukturisana prema celinama iz PDR-a jer su upravo te celine dobro postavljene i odgovaraju stvarnom stanju na terenu. Fokus konkretnih izmena je na:

1. Potpunom uklanjanju motornog saobraćaja
2. Povećanju zelenih površina
3. Organizovanju većeg broja javno dostupnih sadržaja
4. Potpuno uklanjanje ugostiteljskih sadržaja

Ovim planom je potrebno pokazati odlučnost za borbu za očuvanje gradskog zelenila i zdrave životne sredine. Veliki broj predloga izmena jeste dramatičan u poređenju sa aktuelnim stanjem, ali je to jedini način da se dođe do suštinskih promena u razumnom roku, kako se ne bi decenijama čekalo da rešenje sitnijih problema, dok u međuvremenu raste broj drugih.

Ono što je prvi cilj jeste potpuno ukidanje motornog saobraćaja na čitavom području plana. Ovo znači da se zabranjuje svako kretanje motornim vozilima na Ribarskom ostrvu, kao i da se uklanjaju sva parking mesta, kako postojeća tako i ona planirana aktuelnim planom. Ovo jeste dramatična promena ali je takođe jedan od preduslova za rasterećivanje prostora, ostavljanje mesta pešacima, biciklistima i drugim učesnicima u nemotornom saobraćaju.

Ove izmene vezane za saobraćaj takođe jesu i jedan od preduslova za druge značajne izmene, kao što su kompletno rušenje i uklanjanje svih ugostiteljskih objekata na čitavom području koji su ujedno i jedini

1. Sportsko-turističku
2. Auto kamp
3. Park-šuma
4. Vikend naselje

Ono što je sporno kod ove podele jeste upravo prekomerno korišćenje prostora u svrhe namenjena komercijalnim sadržajima kao što su restorani, auto kamp i dr., dok je manji fokus na očuvanju prirode.

Pored ovoga, glavni problemi jesu još i saobraćaj na celom Ribarskom ostrvu kao i nepotrebno velik broj sportskih terena sa pratećim sadržajima.

sadržaji pored vikendica, čije se kompletno rušenje takođe predviđa.

Sve ove odluke došle su nakon proučavanja svih aktuelnih planova i studija koje se bave ovim područjem čiji opstanak je izuzetno ugrožen i dalji status sportsko-rekreativnog centra.

Kako bismo Ribarsko ostrvo sačuvali i uredili kao takav centar, potrebno je da se rešimo svih parazitskih sadržaja koji su se decenijama nastanjivali na Ribarcu ilegalno i neplanski i na taj način osloboditi šume, osloboditi obalu Dunava i vratiti ih svim građanima na korišćenje.

Uklanjanjem svih ovih nepoželjnih sadržaja i dodavanjem novih stvaramo mogućnost za potpuno novo uređenje zelenih površina, sadnju drveća i pravljenje novog prirodnog okruženja koje pored zaštitne uloge za cilj ima i stvaranje boljih uslova za bavljenje sportom i rekreacijom, posebno imajući u vidu porast prosečnih temperatura i sve toplija leta, tokom kojih nam ostaje sve manje prirode u koju možemo da se sklonimo.

4. ARHITEKONSKO REŠENJE

4.1. Opšta pravila uređenja

Arhitektonsko oblikovanje Ribarskog ostrva u Novom Sadu proisteklo je spontano tokom više decenija gradnjom raznih objekata, od vikendica i ugostiteljskih objekata pa do raznih splavova, pontona i drugih objekata na vodi.

Samim tim ni na jednom delu ne preovladava određeni stil koji je potrebno očuvati zbog njegove umetničke ili istorijske vrednosti, što nam za potrebe ovog projekta olakšava situaciju premda se svi postojeći objekti predviđaju za rušenje i uklanjanje.

4.2. Pasarela

Pasarela, odnosno most koji bi povezivao Ribarsko ostrvo sa Limanom u planu je već više decenija ali do njegove realizacije se još nije stiglo. Inače ovo bi bio prvi pešačko-biciklistički most u Novom Sadu iako takve ideje postoje i za druge lokacije, među kojima je i most na krajnjem istočnom delu keja koji bi premostio kanal DTD.

Ovakvi mostovi sastavni su deo svakog velikog grada kroz koji protiču velike reke, a Novi Sad svakako spada u jedan od takvih gradova i ovakav most mu je izuzetno potreban posebno zbog ideje da se Ribarsko ostrvo oslobodi saobraćaja i od njega stvori pravi prostor za boravak u prirodi kakav svi stanovnici i posetioци grada zaslužuju.

Funkcije ovog mosta jesu da rastereti saobraćaj ali i da omogućiti lakši i brži pristup ostrvu svim pešacima i biciklistima. Stoga je potrebno da se projektuje na takav način da svi učesnici u saobraćaju mogu nesmetano njime da se kreću bez zastoja i gužvi. Iz ovog razloga predlog je da most bude podeljen na deo za pešake, i drugi deo za bicikle/električne trotinete i druge, brže vidove saobraćaja. Most bi trebalo da bude projektovan na takav način da bude pristupačan svima, bez stepenica i drugih prepreka koje bi bile nepremostive osobama sa otežanim kretanjem. Takođe trebalo bi razmotriti upotrebu održivih materijala koji bi smanjili uticaj izgradnje na okruženje, odnosno koristiti prirodne materijale poput drveta, recikliranog metala i dr.

Forma mosta potrebno je da odgovara lokaciji i vremenu u kom je izgrađen, na taj način da drastično ne menja izgled celine, ali da pokuša da ga unapredi i oplemeni. U ovom radu dat je predlog koncepta mosta koji prikazuje jedno od potencijalnih rešenja. Ovaj most bio bi dugačak 200m i širok 10m kako bi obezbedio dovoljno prostora za podelu na pešačku, biciklističku i trim stazu, i na taj način postao prirodni produžetak šetališta na novosadskom keju. Takođe, most bi imao jednu platformu iznad vode na strani Ribarskog ostrva koja bi služila kao prostor za odmor, sportski ribolov i uživanje u pogledu na grad i reku.

5. ZAKLJUČAK

Prilikom projektovanja urbanističkih planova potrebno je fokusirati se na suštinu problema prostora kojim se bavimo i kroz sve alate dostupne urbanistima pokušati da se na te probleme odgovori na takav način, kakav će biti značajan za sve korisnike prostora, koji neće udovoljavati željama pojedinaca i koji će vršiti funkciju za koju je namenjen.

U slučaju Ribarskog ostrva funkcija za koju je ono kao celina opredeljeno decenijama unazad nije poštovana. Nedopustivo je da najveća sportsko-rekreativna celina nema nijedan sportski sadržaj a da na to odgovaramo planom koji neće dovesti do suštinske promene.

Zbog ovoga je potrebno radikalno rešenje koje se na prvi pogled može činiti kao nemoguće zbog svih društvenih, ekonomskih i drugih faktora društva u kome živimo, ali smatram da i pored svih prepreka ove promene mogu biti realizovane u korist svih građana i čitavog ekosistema koji opstaje u ovom području. Adekvatna rešenja, kako urbanistička tako i arhitektonska imaju moć da načine suštinsku promenu i vrate identitet prostoru, samim tim vraćajući identitet i povećavajući kvalitet samog prostora.

Realizacija ovakog projekta mogla bi biti značajna kao edukativni primer dobrog i kvalitetnog dizajna koji je uspeo da vrednosti značajne za celokupno društvo stavi na prvo mesto iako takvo rešenje ekonomski nije direktno isplativo.

Na ovaj način mogli bismo ukazati na vrednost svih drugih prostora koji isto tako nemaju novčanu vrednost, nemaju definisanu cenu kvadrata ili hektara ali su od neprocenjivog značaja. Sigurni smo da želju da vide ovakvo Ribarsko ostrvo deli još veliki broj građana Novog Sada, ali i ideju da se svim drugim zelenim prostorima, bili oni parkovi, šume, blokovska, školska ili druga dvorišta, posveti više pažnje i shvati njihov značaj koji je veći od značaja svakog parking mesta, svake garaže, svake nove stambene zgrade.

Iako zvuči paradoksalno, suština ove revitalizacije jeste u uklanjanju postojećih sadržaja i izmeštanju svega što ovaj prostor već decenijama guši, i stvaranju novog zdravog okruženja punog života na jedan lepši i mirniji način.

6. LITERATURA

- [1] Časopis DaNS, br. 48 (2004), "Analiza obala Dunava u građevinskom rejonu Novog Sada".
- [2] Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu: „Studija zelenih i rekreativnih površina u cilju izrade revizije generalnog plana Novog Sada“.
- [3] Službeni list grada Novog Sada (2005), „Plan detaljne regulacije „Ribarsko ostrvo-Šodroš“ u Novom Sadu“.

Kratka biografija:

Uroš Dobrić rođen je u Novom Sadu 1995. god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektura – Savremene teorije i tehnologije primenjene na arhitekturu, urbanizam i dizajn odbranio je 2021.god.
kontakt: urosdobric@hotmail.com